

Mojca Osvald, Gimnazija Bežigrad

MOŽNOSTI, KI JIH ZA POUK SLOVENŠČINE PONUJA SPLETNA UČILNICA (MOODLE)

↳ Avtorica v prispevku razmišlja o možnostih, ki jih spletna učilnica ponuja profesorju slovenščine bodisi kot odložišče bodisi za aktivne metode dela. Med slednjimi odpira možnosti tako medpredmetnega dela kot dela samo pri predmetu slovenščina. Poleg tega, da nakazuje, kje so v spletni učilnici posamezna orodja, za nekatera pokaže tudi primere dobre rabe.

1 UVOD

Na spletni strani Šolskega centra Velenje so zapisali, da je spletna učilnica »navidezno okolje, kjer se srečujejo izobraževanci, učitelji in učne vsebine. V spletni učilnici je na voljo več orodij, ki jih uporabljamo za izobraževanje, komunikacijo, izvajanje projektnih aktivnosti, predstavitev rezultatov ...« Spletna učilnica je torej po eni strani prostor, ki ga uporabljamo kot odložišče, po drugi strani pa je to prostor, ki odpira nemalo možnosti za aktiven pouk. V prispevku se bomo ukvarjali zlasti s slednjimi. V prvem delu prispevka želim na kratko spregovoriti o možnostih odložišča, v nadaljevanju pa nameravam več prostora nameniti predstavitvi aktivnih metod dela.

2 SPLETNA UČILNICA KOT ODLOŽIŠČE

V spletni učilnici si lahko pripravimo poti do gradiv, ki jih načrtujemo uporabiti pri svoji uri. Tako si npr. lahko naredimo povezave do obstoječih spletnih gradiv ali na dele le-teh (za gimnazije so tovrstna gradiva dostopna na Slovenskem izobraževalnem omrežju, veliko med njimi pa tudi na <http://gradiva.txt.si/slovenscina/>), povezave do prosto dostopnih besedil, ki jih potrebujemo bodisi za analizo bodisi za branje (npr. http://sl.wikisource.org/wiki/Glavna_stran), povezave do glasbenih interpretacij, ki jih potrebujemo npr. za motivacijo (poleg vsem znanega YouTubea bo za koga morda dobrodošlo tudi kaj s TeacherTuba), povezava do osebnega branja poezije v različnih jezikih (<http://lyrikline.org/index.php?id=51&L=3>) ter povezava do različnih spletnih priročnikov (SSKJ, Slovenski pravopis, Odzadnji slovar, Slovarček medmetov ...) ali večkrat obiskanih strani (npr. Digitalna knjižnica Slovenije, Dedi ...).

Poleg tega pa lahko zlasti za manjkajoče dijake pripravimo povezave do učnih listov ali drugih gradiv, ki smo jih potrebovali pri pouku. Tako lahko dijaki, ki želijo slediti, kaj se pri pouku dogaja, lahko sledijo »na daljavo«. Seveda pa ni potrebno, da vzpostavljamo le povezave do lastnih gradiv. Sama pogosto izkoristim to možnost tudi za povezave do gradiv, ki so jih za svoje govorne

nastope uporabili dijaki (učni listi, PP-predstavitve, spletni naslovi za Prezi ali Glogster¹...).

Da si učilnico uredimo kot odložišče, izbiramo možnosti, ki jih ponuja rubrika Dodaj vir.

↙ Slika 1: Dodaj vir

3 SPLETNA UČILNICA KOT PROSTOR ZA AKTIVNE METODE DELA

Spletna učilnica odpira možnosti tako za enega učitelja kot za timsko poučevanje.

3.1 Možnosti timskega in interdisciplinarnega poučevanja

Sama se velikokrat odločam za timsko delo s kolegom, ker se strinjam s stališčem Katje Pavlič Škerjanc, da »/s/tvarnost /.../ doživljamo kot celoto, ne pa strukturirano po kriterijih posameznih disciplin.« (Pavlič Škerjanc 2010: 19) Res pa je tudi, da mi fizično v razredu zaradi obsežnega učnega načrta zmanjka časa za interdisciplinarno delo. »Interdisciplinarna je tista večpredmetna kurikularna povezava, ki z dogovorjenim povezovalnim elementom oziroma elementi poveže sicer ločene in samostojne predmete, da tako – in le tako – uresničijo skupen, že integriran (povezan, združen) učni cilj.« (Pavlič Škerjanc 2010: 28) Problem rešujem tako, da del dela prenašam v spletno okolje, sintezne ure pa potekajo v živo v prisotnosti obeh profesorjev. Za timsko poučevanje so se doslej kot najbolj uporabni izkazali Wiki, Forum in Nalaganje ene datoteke/Napredno nalaganje datotek (v obeh primerih gre za oddajanje nekega dokumenta – Word, PP-predstavitve...), ki so tri izmed dejavnosti, ki jih najdemo v rubriki Dodaj dejavnost.

↙ Slika 2: Dodaj dejavnost

3.1.1 Wiki

Primer dobre prakse z Wikijem je npr. medpredmetna povezava med slovenščino in biologijo, ki je bila pod naslovom TIMSKO POUČEVANJE SLOVENISTA TER BIOLOGA V SPLETNI UČILNICI TER V KLASIČNI UČILNICI OB INTERAKTIVNI TABLI (avtorica Mojca Osvald) objavljena in predstavljena na mednarodni konferenci Sirikt 2012. Vsebina je urejanje Wikija s temo zdravilnih rastlin (opis s sliko, etimologija).

3.1.2 Forum

Za delo s forumom se odpira več možnosti, predstavila pa bom medpredmetno povezavo med slovenščino in sociologijo. Povezava je možna, če imajo dijaki sociologijo že v drugem letniku, sicer pa je možno, da po končani obravnavi svetovnega ali slovenskega realizma v drugem letniku povabimo sociologa na svojo uro. Cilj te ure je, da sociolog na kratko predstavi ključne

¹ Prezi je orodje za predstavitve (torej neke vrste nadgradnja PPT-ja z možnostjo zumiranja), Glogster pa je interaktivni plakat (torej nadgradnja papirnatega ali elektronskega plakata) brez možnosti natisa. Več o tem lahko preberemo v prispevku s Sirikta 2012, avtoric Marijane Klemenčič Glavica in Mojce Osvald: Prezi in Glogster kot uporabna oblika pri pouku slovenščine. Dostopen je na naslovu: http://prispevki.sirikt.si/datoteke/zbornik_sirikt2012.pdf (str. 446-52).

strokovne izraze, ki jih morajo dijaki poznati, da lahko suvereno sodelujejo na forumih. Nato v spletni učilnici odpremo štiri forume z naslednjo vsebino:

V delih svetovnega realizma poišči dve osebi, ki delujeta konformno. Svojo navedbo kratko utemelji.

V delih svetovnega realizma poišči dve osebi, ki delujeta odklonsko. Svojo navedbo kratko utemelji.

Navedi primer neformalne negativne sankcije in primer neformalne pozitivne sankcije. Primere poišči v delih svetovnega realizma. Ne pozabi na kratek komentar.

Utemelji trditev, da je deviantnost relativna - glede na čas (kdaj je bilo dejanje storjeno). V delih svetovnega realizma poišči dejanje, ki je bilo nekoč deviantno, pa danes ni več (lahko tudi obratno) - in svoj izbor utemelji.

Dijaki imajo na razpolago sedem do deset dni, da sodelujejo na vseh štirih forumih. Delo spremljata oba profesorja – praviloma samo kot opazovalca dogajanja, ki po potrebi posežeta v debato, če je le-ta preveč zašla z začrtane poti. Aktivnost je namenjena utrjevanju snovi tako pri slovenščini kot pri sociologiji. Sama tako preverim sprotno delo dijakov in ga tudi nagradim ali le z evidentiranjem dobrega sprotne dela, kar upoštevam najkasneje ob zaključevanju ocene na koncu šolskega leta (ker tovrstne aktivnosti spremljam vse šolsko leto) ali z odlično oceno, če se zgodi, da se posamezni dijak res nadpovprečno angažira. Pozorna sem na naslednje kriterije:

Ali je dijak sodeloval na vseh forumih? Je začel razpravo ali se le odzival?

Kako kakovostno je bilo dijakovo sodelovanje (površno ali natančno poznavanje del, sposobnost argumentacije in protiargumentacije)?

Jezikovna pravilnost in primernost.

Enake možnosti se odpirajo tudi profesorju sociologije.

3.1.3 Nalaganje datotek v nabiralnik

Zadnja predstavljena možnost je vezana na oddajo naloge – eseja, ki so ga dijaki odpisali po obravnavanju slovenske kratke proze, ki se dotika problema alkoholizma. Med obravnavo sklopa smo izvedli dve medpredmetni povezavi s sociologijo in psihologijo, da so dijaki dobili vpogled na problem alkohola tudi z dveh strokovnih vidikov, ne le literarnega. Nato so pisali esej, v katerem so si sami zastavili problem, na katerega so, po obveznih konzultacijah s profesorico slovenščine, odgovorili s primerjalno analizo dveh izbranih besedil, nujno pa so ob tem zajeli še ali psihološki ali sociološki vidik. Končni izdelek sta potem ocenili dve profesorici: za slovenščino ter psihologijo/sociologijo. V predstavljenem primeru so sicer dijaki dobili le oceno pri slovenščini, a je bila ta sooblikovana na spodaj prikazan način:

primerjalna analiza v kontekstu z izbranim problemom

strokovna obravnava izbranega problema

zgradba primerjalnega eseja, jezik in slog

Ocena:

Prvo in trejo rubriko je z ocenami od ena do pet ocenil slovenist, drugo pa ali psiholog ali sociolog. Končna ocena je bila oblikovana tako, da sta bili prvi dve oceni enakovredni, zadnja pa je odločala v primeru medocene ali ob zelo slabem dosežku oceno znižala, zvišati je ni mogla.

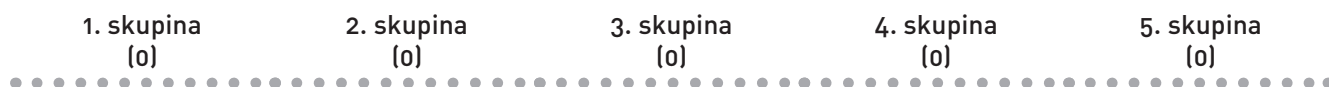
Oddajanje nalog v spletno učilnico je sicer gotovo ena izmed največkrat izkoriščenih možnosti, saj omogoča dijakom, da opravijo svoje obveznosti, če le imajo dostop do spleta in če smo jim dali dovolj razumen rok za oddajo. Tudi predstavljena možnost ni zaradi načina oddaje naloge nič posebnega, zanimiva je le kot primer timskega ocenjevanja.

3.2 Ostale dejavnosti za delo v spletnem okolju

3.2.1 Možnost

Ta dejavnost omogoča dijakom, da se razporedijo v skupine po ključu, ki ga določi profesor. Sama se praviloma odločam, da dijaki ne vidijo, s kom so v skupini, dokler si ne izberejo skupine. Ko si izberejo skupino, se jim odprejo naloge, ki so namenjene delu posamezne skupine (Forumi, Wikiji, Kviz ...).

Odgovori

↘ Slika 3: Možnosti, kot jih vidi profesor, preden se dijaki vpišejo

3.2.2 Kviz

To je dejavnost, pri kateri profesor sestavi kviz in določi parametre za reševanje. Praviloma ga uporabljam za preverjanje sprotne delo, ocenjevala tako še nisem. Ena izmed možnosti, ki je vezana na delo v računalniški učilnici, je:

Dijaki na učnem listu dobijo vprašanja v zvezi z grškim gledališčem. V nadaljevanju ure so jim na voljo knjižni in spletni viri na to temo. Praviloma se na začetku ure pogovarjamo o (ne)zanesljivosti spletnih strani in kako si pomagamo pri vrednotenju zanesljivosti le-teh. Sledi delo z učnim listom, zadnjih sedem minut pa je namenjeno reševanju kviza, s pomočjo katerega ugotovimo, kako dobro so dijaki raziskali obravnavano temo. Naslednjo uro vrednotimo, zakaj so imeli težave pri reševanju kviza (hitrost dela, težave z viri in različnostjo informacij ...).

Kako se imenuje stran stene, ki je služila za ozadje? Odgovori v povedi.

Answer:

Že Grki so poznali ogromno rekvizitov za igranje.

Select one:

- Drži
- Ne drži

Kdo je povečal število sodelujočih v zboru?

Select one:

- a. Ajshiles.
- b. Sofokles.
- c. Evripides.
- d. Aristoteles.

↘ Slika 4: Izsek iz kviza o grškem gledališču

3.2.3 Slovar

Spletna učilnica ponuja kar nekaj možnosti ustvarjanja slovarja. Lahko ustvarjamo slovar literarnoteoretičnih pojmov, slovar vsebin literarnih del nekega obdobja, slovar tem in motivov nekega obdobja, slovar manj znanih besed, frazeološki slovar, slovar slenga ali žargona ...

[Prejmi vnos / Izi](#)

Tukaj bomo gradili slovar literarnoteoretičnih pojmov, ki bo uporaben vsa 4 leta. Zajema predstavitev literarnih zvrsti in vrst, literarnoteoretične pojme in kratke predstavitve literarnih obdobj. Na koncu je obvezno navajanje virov.

Išči po polnem besedilu

Brskaj po slovarju z uporabo tega kazala

Posebno [A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [R](#) [S](#) [Š](#) [T](#) [U](#) [V](#) [Z](#) [I](#) [Vse](#)

Stran [1](#) [2](#) [3](#) [4](#) [5](#) [6](#) [7](#) (Naslednja)
(Vse)

A

Aktualizacija
Aktualizacija je razmislek o besedilu, kjer temo iz nekega dela primerjamo s problematiko časa, ki ima opravka s to določeno temo.

Vir:
Hozjak M., 2006. Dober dan književnost: zbirka nalog za učence od 6. do 9. osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga

Ključne besede:

[Komentar](#)

↘ Slika 5: Primer literarnoteoretičnega slovarja

4 ZAKLJUČEK

Spletno okolje omogoča še veliko drugih aktivnosti, sama sem se odločila predstaviti izbor tistih, ki so se mi v nekajletni praksi uporabe spletne učilnice najbolj obnesli. Ključni pomislek za prenos dela v spletno okolje je verjetno vprašanje o dodatnem delu, ki si ga s tem naložimo. Res je, da je priprava učilnice sprva kar zajeten projekt, a ko delo enkrat steče in ko imamo že pripravljene učilnice za posamezne letnike, je dela precej manj (ni potrebno več nalagati npr. učnih listov, povezav do uporabnih spletnih strani ...). Nadaljnje delo je tako odvisno od naše odločitve, koliko stvari bomo počeli v spletnem okolju. Glede na to, da imajo dijaki najverjetneje več kot eno spletno učilnico, se za velike projekte odločam enkrat ali dvakrat na leto v času, ko so dijaki manj obremenjeni z ocenjevanjem. In vsekakor poskrbim, da imajo na voljo dovolj časa (štirinajst dni do tri tedne – odvisno od obsega dela). In največja prednost? Rok za oddajo je dejansko rok za oddajo. Tudi za dijake, ki pri pouku fizično niso prisotni. In zaenkrat lahko trdim, da se jih večina (končno) tudi drži.

POVZETEK

V članku o uporabnosti spletne učilnice za profesorja slovenščine razmišljam o možnostih, ki jih to okolje po eni strani nudi zgolj kot odlaganje posameznih datotek (Word, PPT ...), ki jih želimo narediti dostopne svojim dijakom, ali vzpostavljanje povezav do uporabnih spletnih strani (npr. gradiva.txt), po drugi strani pa so predstavljene možnosti aktivnega dela v spletni učilnici – tako za medpredmetne povezave (Wiki, Forum, Nalaganje datoteke) kot za siceršnje delo v .razredu' (Možnosti, Kviz, Slovar). Na hitro sem se dotaknila tudi prednosti in pomanjkljivosti, ki jih zaznavam pri predstavitvi dela v spletno okolje.

Viri

- Ka.Pe. jezikovni studio. [online]. [Uporabljeno 5. 4. 2012]. Dostopno na URL: <http://gradiva.txt.si/slovenscina/>.
- Pavlič Škerjanc, Katja, 2010: Smisel in sistem kurikularnih povezav. *Medpredmetne in kurikularne povezave*. Ljubljana: ZRSŠ.
- Poznanovič Jezeršek, Mojca idr., 2008: Učni načrt SLOVENŠČINA, Gimnazija, Splošna, klasična, strokovna gimnazija: Ljubljana: MŠŠ.
- Splošno o spletnih učilnicah. [Online], [uporabljeno 17. 4. 2012]. Dostopno na URL: http://merkur.jml.scv.si/index.php?option=com_content&task=view&id=23&Itemid=43.